

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

506Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 18ΗΣ ΚΑΙ 19ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων — Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη»

[COM(2014) 903 final]

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1316/2013»

[COM(2015) 10 final — 2015/0009 (COD)]

(2015/C 268/05)

Εισηγητής: ο κ. Michael SMYTH

Στις 19 Δεκεμβρίου 2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 28 Ιανουαρίου 2015 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 3 Μαρτίου 2015 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισαν, σύμφωνα με τα άρθρα 172, 173, 175, 182 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, με θέματα:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων — Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη»

[COM(2014) 903 final]

και

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1316/2013»

[COM(2015) 10 final — 2015/0009 (COD)]

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Μαρτίου 2015.

Κατά την 506η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 18 και 19 Μαρτίου 2015 (συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 200 ψήφους υπέρ, 6 κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη και την αλλαγή πλεύσης μακριά από τη λιτότητα και τη δημοσιονομική εξυγίανση. Η Επιτροπή αναγνωρίζει πλέον την έλλειψη επενδύσεων και συνολικής ζήτησης και πως ο χρηματοπιστωτικός τομέας δεν μπορεί ακόμη να διαδραματίσει πλήρη ρόλο στην τόνωση της ανάπτυξης.

1.2. Το επενδυτικό σχέδιο αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ωστόσο εγείρει πλήθος ερωτημάτων όσον αφορά το μέγεθός του σε σχέση με τις τεράστιες επενδυτικές ανάγκες της Ευρώπης, το υψηλό επίπεδο μόχλευσης που προσδοκάται, τη δυνητική ροή κατάλληλων επενδυτικών έργων, τη στρατηγική μάρκετινγκ για την προσέλκυση ιδιωτικού κεφαλαίου εντός και εκτός Ευρώπης, τη συμμετοχή των ΜΜΕ με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, και το χρονοδιάγραμμά του.

1.3. Δεν είναι βέβαιο κατά πόσον μπορεί να αναπτυχθεί δίαυλος έργων που θα προσφέρουν αποδόσεις ικανές να προσελκύσουν θεσμικούς επενδυτές. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ότι η Επιτροπή δεν εφάρμοσε στην παρούσα πρόταση τις αρχές του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ (άρθρο 5), ο οποίος αναπτύχθηκε περαιτέρω μέσω του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 240/2014 της Επιτροπής ⁽²⁾, και συνιστά θερμά τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία εντοπισμού σε εθνικό επίπεδο. Οι επιπτώσεις της μη συμμετοχής των φορέων στην οικείωση των προτάσεων κατέστησαν εμφανείς στον κατάλογο δυνητικών έργων του Δεκεμβρίου.

1.4. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη δημιουργία ευνοϊκού και προβλέψιμου επενδυτικού περιβάλλοντος. Χωρίς εμπιστοσύνη των επενδυτών, βελτίωση της νομοθεσίας και αποδεκτό κόστος του επιχειρείν στην ΕΕ, δεν υπάρχει σχεδόν καμία ελπίδα ούτε καν για μέτρια ανάπτυξη και δημιουργία των αναγκαίων νέων θέσεων εργασίας.

1.5. Το σχέδιο προτείνει οι εισφορές των κρατών μελών στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) να μην συμπεριλαμβάνονται στους υπολογισμούς του δημοσιονομικού ελλείμματος, και αυτό επιδοκιμάζεται. Η Επιτροπή οφείλει να εξηγήσει γιατί οι υφιστάμενες δημόσιες επενδύσεις σε στρατηγικές υποδομές να μην τυγχάνουν της ίδιας αντιμετώπισης. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ της ευνοϊκής δημοσιονομικής μεταχείρισης των εισφορών των κρατών μελών σε παραγωγικές επενδύσεις στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ και ενός «χρυσού κανόνα» σε πλήρη ανάπτυξη;

1.6. Η ΕΟΚΕ φρονεί πως έφτασε η στιγμή να αναγνωριστεί πως η Ευρώπη χρειάζεται ένα διαρκές πρόγραμμα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την ανάκτηση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ευημερίας. Οι στρατηγικές δημόσιες επενδύσεις που προβλέπονται στο σχέδιο και οι οποίες θέτουν τα θεμέλια για τη σημερινή και τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη, πρέπει να ενθαρρυνθούν μέσω ενός ευνοϊκότερου ευρωπαϊκού φορολογικού πλαισίου. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ξεκινήσει συζήτηση για έναν κατάλληλα διαμορφωμένο δημοσιονομικό κανόνα για την Ευρώπη, ο οποίος θα αναγνωρίζει πλήρως τις πολλές δυσκολίες προσδιορισμού και θέσπισης των κατάλληλων προϋποθέσεων.

1.7. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εφαρμόσει τις συστάσεις της ΔΟΕ σχετικά με την εστίαση του ενδιαφέροντος στην προσέλκυση έργων από τις περιφέρειες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, με την ενεργό συμμετοχή των εθνικών κοινωνικών εταίρων και ενδιαφερόμενων μερών. Συνιστά δε να λαμβάνονται υπόψη οι μακρο-περιφερειακές στρατηγικές προτεραιότητες κατά τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των δυνητικών έργων.

2. Ιστορικό

2.1. Το ύψος των επενδύσεων στην Ευρώπη έχει μειωθεί κατά 15 % σε σύγκριση με το ανώτατο σημείο τους πριν από την κρίση. Παράλληλα, σημειώνονται υψηλά ποσοστά αποταμίευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη· οι ισολογισμοί των εταιρειών παρουσιάζουν μεγάλη ρευστότητα· οι θεσμικοί επενδυτές έχουν κατακλυστεί με χρήματα, ενώ την ίδια στιγμή οι προϋπολογισμοί των περισσότερων κρατών μελών είτε βρίσκονται σε οριακό σημείο είτε συρρικνώνονται.

2.2. Το χαμηλό αυτό επίπεδο επενδύσεων είναι μάλιστα ανεπίτρεπτο αν ληφθεί υπόψη ότι το κόστος κεφαλαίου, τόσο με ονομαστικούς όσο και με πραγματικούς όρους, έχει φτάσει στο κατώτατο σημείο. Οι αγορές που έχουν αναλάβει να συνδυάσουν την επενδυτική ζήτηση με την προσφορά επενδυτικών κεφαλαίων είναι σαφές ότι δεν λειτουργούν σωστά στην Ευρώπη. Στην επενδυτική κοινότητα, παρατηρείται έλλειψη εμπιστοσύνης στο οικονομικό περιβάλλον. Η αβεβαιότητα πλήττει σοβαρά την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων. Ο τρίτος πυλώνας του σχεδίου αποσκοπεί στην κανονιστική μεταρρύθμιση και την απλοποίηση του επενδυτικού πλαισίου σε όλη την Ευρώπη. Αυτό δεν θα είναι εύκολο.

⁽¹⁾ ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320.

⁽²⁾ ΕΕ L 74 της 14.3.2014, σ. 1.

2.3. Ποια είναι η ουσία του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη; Το σχέδιο έχει τρεις πυλώνες:

- δημιουργία ενός ειδικού Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), εγγυημένου κατά 21 δισεκατ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τα αποθεματικά της ΕΤΕπ, το οποίο —σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής— μπορεί να αξιοποιήσει επιπλέον 294 δισεκατ. ευρώ ως επενδυτικά κεφάλαια σε χρονικό διάστημα τριών ετών·
- έναν επενδυτικό διαυλο στρατηγικών έργων, ο οποίος θα υποστηρίζεται από έναν ειδικευμένο επενδυτικό κόμβο τεχνικής βοήθειας·
- άρση των εμποδίων στις επενδύσεις και βελτίωση του κανονιστικού καθεστώτος.

2.4. Το ΕΤΣΕ προσομοιάζει με τον φορέα ειδικού σκοπού που συστάθηκε από την ΕΤΕπ με σκοπό την ανάληψη επενδύσεων υψηλότερου κινδύνου σε σχέση με τις υπόλοιπες επενδύσεις της ΕΤΕπ, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την αξιολόγηση AAA της τράπεζας. Από την άποψη αυτή, το ΕΤΣΕ συνιστά καινοτομία. Σηματοδοτεί επίσης μια σημαντική απόκλιση από την καθιερωμένη αρχή σύμφωνα με την οποία τα κονδύλια που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ χρησιμοποιούνται ως εγγύηση ή προστασία έναντι δυνητικών απωλειών από επενδύσεις του ΕΤΣΕ.

2.5. Ως προς τη μόχλευση, η αρχική χρηματοδότηση ύψους 21 δισεκατ. ευρώ θα δώσει τη δυνατότητα στην ΕΤΕπ να προχωρήσει σε δανειοδότηση 63 δισεκατ. ευρώ, χρησιμοποιώντας το σύνηθες επιχειρηματικό της μοντέλο. Στη συνέχεια, η Επιτροπή εκτιμά πως η ΕΤΕπ θα αναζητήσει ιδιωτικούς και άλλους επενδυτές για κατάλληλα έργα και θα αποδεσμεύσει ενδεχομένως επενδυτικά κεφάλαια συνολικού ύψους 315 δισεκατ. ευρώ. Εκείνο που έχει ζωτική σημασία για την εν λόγω μόχλευση είναι το γεγονός ότι το ΕΤΣΕ παρέχει στην ΕΤΕπ προστασία έναντι των κινδύνων, επιτρέποντάς της να επενδύει σε πιο ριψοκίνδυνα έργα.

2.6. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή ορθώς επισημαίνει την ανάγκη εξάλειψης των φραγμών στις επενδύσεις. Οι προβλεπόμενοι δημοσιονομικοί πόροι αντιστοιχούν μόλις στο μέσο ετήσιο επενδυτικό κενό σε σχέση με έναν υγιή ρυθμό επενδύσεων, πράγμα που σημαίνει πως αυτές οι πρόσθετες επενδύσεις θα είναι αναγκαίες κάθε χρόνο. Το επιχειρηματικό περιβάλλον πρέπει να είναι πιο ευνοϊκό για επενδύσεις προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της πρωτοβουλίας. Για παράδειγμα:

- Ζωτικής σημασίας προϋποθέσεις αποτελούν η βελτίωση της νομοθεσίας και η καθιέρωση ενός προβλέψιμου ρυθμιστικού περιβάλλοντος που να ευνοεί τη λήψη μακροπρόθεσμων αποφάσεων.
- Το κόστος του επιχειρείν στην Ευρώπη είναι ιδιαίτερα υψηλό. Πρέπει να αντιμετωπιστούν, μεταξύ άλλων, οι υψηλές τιμές ενέργειας.
- Για να αναδειχθεί η ΕΕ σε τόπο από όπου οι επιχειρήσεις έχουν την καλύτερη πρόσβαση στην παγκόσμια αγορά, πρέπει να επιδιωχθεί μια φιλόδοξη εμπορική πολιτική της ΕΕ.

3. Παρατηρήσεις σχετικά με το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη

3.1. Ενώ η αρχική αντίδραση στο επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη ήταν ευνοϊκή, στη συνέχεια αποτέλεσε αντικείμενο αρκετών επικρίσεων. Ορισμένοι σχολιαστές κράτησαν απερίφραστα αρνητική στάση, ενώ κάποιοι άλλοι το επιδοκίμασαν, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ορισμένες αδυναμίες. Μεγάλο μέρος των δυσμενών παρατηρήσεων οφείλεται στην έλλειψη κατανόησης του πλαισίου του σχεδίου σε πραγματικό χρόνο. Στην ιδανική περίπτωση, ένα ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό επενδυτικό σχέδιο θα βασίζεται σε στρατηγικά σχέδια δημόσιας χρηματοδότησης που θα αποσκοπούν στην τόνωση της ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων εργασίας.

3.2. Μια από βασικές επικρίσεις εναντίον του σχεδίου αφορά το υπερβολικά μικρό του μέγεθος, δεδομένης της έκτασης των ανεπαρκών επενδύσεων στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο του σχεδίου, αναμένεται πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα της τάξης του 1:15. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η εν λόγω κλίμακα μόχλευσης απλά δεν είναι αξιόπιστη ⁽³⁾. Η Επιτροπή προσδοκά ότι το αρχικό ποσό των 21 δισεκατ. ευρώ θα μοχλευτεί δύο φορές: πρώτον, με τη χρηματοδότηση ομολόγων του ιδιωτικού τομέα ώστε να ενισχυθεί το μέγεθος του ΕΤΣΕ και, δεύτερον, όταν τα έργα θα υποστηριχτούν από το κεφάλαιο του ΕΤΣΕ, το οποίο στη συνέχεια θα προσελκύσει πρόσθετες ιδιωτικές επενδύσεις. Αναμφίβολα, το προσδοκώμενο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα είναι πολύ μεγάλο, βρίσκεται όμως εντός των ορίων της πραγματικής μόχλευσης που επιτύγχανε ανέκαθεν η ΕΤΕπ, σύμφωνα με την Επιτροπή. Παρά την πιο ριψοκίνδυνη φύση των έργων που πρόκειται να χρηματοδοτήσει το ΕΤΣΕ, το γεγονός ότι το ταμείο θα στεγάζεται εντός της ΕΤΕπ, η οποία θα αναλάβει και τη διαχείρισή του, διασφαλίζει πιθανότατα υψηλό επίπεδο μόχλευσης.

3.3. Για μεγαλύτερα έργα υποδομής, και ιδίως για διασυνοριακά έργα, ο χρόνος έναρξης μπορεί να ισοδυναμεί με αρκετά χρόνια, εξαιτίας πολιτικών, περιβαλλοντικών, κανονιστικών φραγμών ή απλώς λόγω της νοστορπίας NIMBY («όχι στην αυλή μου» ⁽⁴⁾). Οι εν λόγω φραγμοί εγείρουν δύο επιπλέον ζητήματα. Πρώτον, θα είναι επαρκής ο αριθμός των μεγάλων έργων υποδομής στον δίαυλο, τα οποία θα είναι και στρατηγικά αλλά και ελκυστικά για τους επενδυτές; Δεύτερον, μια επένδυση ύψους 315 δισεκατ. ευρώ σε διάστημα τριών ετών προϋποθέτει περίπου 100 δισεκατ. ευρώ ετησίως, δηλαδή αύξηση περίπου 40 % σε σχέση με τα τρέχοντα επίπεδα επενδύσεων στην ΕΕ, πράγμα που δεν φαίνεται εφικτό. Οι εν λόγω επικρίσεις είναι εν μέρει βάσιμες. Περίπου το 25 % (75 δισεκατ. ευρώ) της χρηματοδότησης του ΕΤΣΕ προορίζεται για τις ΜΜΕ και τις επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης και θα πρέπει να θεωρηθεί και να τεθεί σε λειτουργία εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Οι υπόλοιπες επενδύσεις του ταμείου θα διατεθούν στις κατηγορίες έργων που περιγράφονται στην έκθεση της ομάδας δράσης για τις επενδύσεις στην ΕΕ. Κατόπιν εξέτασης του πλήρους καταλόγου προκύπτει ότι υπάρχει ένα σημαντικό δυνητικό σύνολο έργων στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, της καινοτομίας καθώς και στον ψηφιακό τομέα, τα οποία μπορούν να τύχουν της στήριξης του ΕΤΣΕ.

3.4. Μια σημαντική κριτική που ασκείται στο επενδυτικό σχέδιο είναι ότι θα έχει μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο αντίκτυπο τη στιγμή που απαιτείται ένα βραχυπρόθεσμο επενδυτικό πρόγραμμα παρόμοιο με το ευρωπαϊκό σχέδιο ανάκαμψης της οικονομίας που εφαρμόστηκε κατά τη διάρκεια της πρόσφατης ύφεσης. Η διαχείριση των δημοσιονομικών συνεπειών αυτής της προσέγγισης μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα σε ένα πιο ευέλικτο πλαίσιο εθνικών λογαριασμών και το εν λόγω θέμα εξετάζεται περαιτέρω στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας γνωμοδότησης.

3.5. Έχει επίσης τεθεί υπό αμφισβήτηση η ικανότητα της ΕΤΕπ να διαχειριστεί ένα τόσο φιλόδοξο ταμείο. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης, ιδίως των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, ορισμένοι πιστεύουν ότι το προσωπικό της ΕΤΕπ δεν επαρκεί για άμεση επικοινωνία με τις επιχειρήσεις. Συνεπώς, θα υπάρξει μεγαλύτερη εξάρτηση από τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες θα επιλέγουν τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, τις ΜΜΕ και τις επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης και θα τους παρέχουν σχετικά φθηνή χρηματοδότηση. Ο κίνδυνος στην περίπτωση αυτή έγκειται στο ότι οι τράπεζες θα εστιάζουν τους πιο ευνοημένους πελάτες τους, τους οποίους θα χρηματοδοτούσαν ούτως ή άλλως, και η πρακτική αυτή οδηγεί σε μεγάλο βαθμό στο γνωστό «φαινόμενο της μη αποδοτικής δαπάνης». Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι αυτού του είδους οι καταστάσεις πρέπει να αποφεύγονται. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί, μεταξύ άλλων, με διαβούλευση με τις οργανώσεις εκπροσώπησης των ΜΜΕ.

3.6. Για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος αυτός, θα μπορούσε να ανατεθεί στους οργανισμούς περιφερειακής ανάπτυξης και στις επιχειρηματικές ενώσεις μεγαλύτερος ρόλος για τον προσδιορισμό των πολύ μικρών επιχειρήσεων, των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης που θα λάβουν στήριξη από το ταμείο. Αυτού του είδους οι οργανισμοί και οι ενώσεις έχουν συνήθως καλύτερη γνώση των μικρότερων επιχειρήσεων και βρίσκονται πιο κοντά σε αυτές, ενώ μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην αξιολόγηση κινδύνου. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι υφίστανται ορισμένα ζητήματα ηθικού κινδύνου, ωστόσο έχει ζητήσει στο παρελθόν την υιοθέτηση μιας ανάλογης προσέγγισης και πιστεύει ότι θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικό μέτρο για την εφαρμογή του επενδυτικού σχεδίου ⁽⁵⁾.

3.7. Έχουν γίνει παραλληλισμοί ανάμεσα στο επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη και στην πρωτοβουλία για την ανάπτυξη, η οποία ξεκίνησε το 2012 ⁽⁶⁾. Η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη περιελάμβανε ένα πακέτο χρηματοδότησης ύψους 120 δισεκατ. ευρώ, το οποίο προήλθε από ανακατανομή προϋπολογισμών, όμως τα αποτελέσματα ήταν πολύ πενιχρά. Πρόκειται για βάσιμη κριτική που καθιστά αναγκαία την εφαρμογή του σχεδίου με διαφάνεια και επαρκή προβολή προς τα έξω. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι το σχέδιο και το ΕΤΣΕ θα παρακολουθούνται στενά από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ θα πρέπει επίσης να διαδραματίζει ρόλο στον έλεγχο του προγραμματισμού του σχεδίου κατά τα επόμενα τρία χρόνια.

⁽³⁾ Βλέπε, για παράδειγμα: «Europe's Great Alchemist» («Ο μεγάλος αλχημιστής της Ευρώπης»), *The Economist*, 29 Νοεμβρίου 2014· Daniel Gros, «The Juncker Plan: From EUR 21 to EUR 315 billion, through smoke and mirrors» («Το σχέδιο Γιούνκερ: από τα 21 στα 315 δισεκατομμύρια ευρώ με προπετάσματα καπνού και μαγικούς καθρέπτες»), CEPS, 27 Νοεμβρίου 2014.

⁽⁴⁾ Το NIMBY είναι αρκτικόλεξο που αντιστοιχεί στις λέξεις «Not In My Back Yard» («όχι στην αυλή μου»).

⁽⁵⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Χρηματοδότηση των επιχειρήσεων: διερεύνηση εναλλακτικών μηχανισμών εφοδιασμού» (EE C 451 της 16.12.2014, σ. 20).

⁽⁶⁾ CEPS, Νοέμβριος 2014, σελίδα 2.

3.8. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν διαθέτει ούτε τους οικονομικούς πόρους ούτε την πολιτική στήριξη που θα της επιτρέψουν να συγκεντρώσει πρόσθετους πόρους προκειμένου να τροφοδοτήσει ένα πλήρως ανεπτυγμένο ευρωπαϊκό επενδυτικό σχέδιο. Ο συγκεκριμένος δημοσιονομικός περιορισμός φαίνεται να είναι απόλυτα δεσμευτικός. Σε μια κατάσταση στην οποία τα διαθέσιμα χρήματα του προϋπολογισμού της ΕΕ είναι ελάχιστα, οι προτάσεις που υποβάλλονται στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη είναι καλύτερες από το τίποτα.

3.9. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το σχέδιο αντιπροσωπεύει πραγματική προσθετικότητα σε σχέση με άλλες διαρθρωτικές πολιτικές, διότι το ΕΤΣΕ θα αναλάβει ρόλο μόνον εφόσον δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης. Επιπλέον, εκτιμάται ότι το ΕΤΣΕ θα λειτουργεί συμπληρωματικά στις άλλες επενδύσεις της ΕΤΕπ, διότι παρουσιάζει μεγαλύτερη ροπή ανάληψης κινδύνων. Το ΕΤΣΕ θα είναι επίσης πιο ευέλικτο ως προς τα χρηματοδοτικά μέσα που χρησιμοποιεί. Σε αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται ίδια κεφάλαια, οιονει ίδια κεφάλαια, επιχειρηματικά κεφάλαια, χρηματοδότηση χρέους ή εγγυήσεις για την τιτλοποίηση δανείων. Το ΕΤΣΕ θα συνεργάζεται, όπου αυτό είναι εφικτό, με τις εθνικές τράπεζες στήριξης. Η Επιτροπή προτείνει επίσης την υποστήριξη του σχεδίου με τη θέσπιση ευρωπαϊκών μακροπρόθεσμων επενδυτικών κεφαλαίων (ΕΜΕΚ), καθώς και με κινήσεις για τη δημιουργία νέων αγορών τιτλοποίησης και μέσω της διεύρυνσης της βάσης χρηματοδότησης έργων και ΜΜΕ. Αυτές οι εξελίξεις είναι θετικές, αλλά καθυστέρησαν πολύ.

3.10. Η Επιτροπή προβλέπει την επαρκή ευελιξία του επενδυτικού σχεδίου όσον αφορά το ΕΤΣΕ, τον δίαυλο έργων και τον συμβουλευτικό κόμβο επενδύσεων, ώστε να μπορέσουν στα επόμενα χρόνια να ενταχθούν στο σχέδιο περισσότερα επενδυτικά έργα. Το σχέδιο διαθέτει αυστηρή δομή διακυβέρνησης στο πλαίσιο της ΕΤΕπ. Κάθε έργο που έχει εξασφαλίσει τη στήριξη του ΕΤΣΕ θα πρέπει επίσης να λαμβάνει την έγκριση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΤΕπ, όπως ορίζεται στη Συνθήκη. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συμμετέχουν στενά στη διαδικασία επιλογής των έργων σε εθνικό επίπεδο οι κοινωνικοί εταίροι και τα ενδιαφερόμενα μέρη (έναν δυνατό τρόπο είναι να χρησιμοποιηθούν οι επιτροπές παρακολούθησης των εθνικών συμφωνιών εταιρικής σχέσης).

3.11. Το ΕΤΣΕ θα επιδιώξει να προωθήσει έργα υψηλότερου κινδύνου τα οποία θα τονώσουν την ανάπτυξη, την απασχόληση και την παραγωγικότητα. Δεν είναι ακόμα σαφές εάν οι πλατφόρμες κοινής επένδυσης (που περιλαμβάνουν το ΕΤΣΕ, τις εθνικές τράπεζες στήριξης και ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα) θα είναι αρκετά ελκυστικές για τους συμμετέχοντες. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ συνιστά να εφαρμοστεί μια προδραστική εμπορική στρατηγική για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, με μεγαλύτερη σαφήνεια ως προς τη συγκρότηση των επενδυτικών πλατφορμών και με την ανάθεση στον ευρωπαϊκό κόμβο επενδυτικών συμβουλών ρόλου προώθησης των επενδυτικών δυνατοτήτων εντός και εκτός της Ευρώπης. Το σχέδιο έχει αρκετά μεγάλη ικανότητα ανάληψης κινδύνων (21 δισεκατ. ευρώ). Παρ' όλο που τα επίπεδα κινδύνου στο πλαίσιο του σχεδίου θα είναι υψηλότερα, είναι εξαιρετικά απίθανο να χρησιμοποιηθεί ολόκληρη η εγγύηση, και ασφαλώς όχι μεμονωμένα.

3.12. Η Επιτροπή εκτιμά ότι, εάν το επενδυτικό σχέδιο επιτύχει τον επενδυτικό του στόχο, θα δημιουργηθούν επιπλέον 1 έως 1,3 εκατ. θέσεις εργασίας κατά την επόμενη τριετία. Ο αριθμός αυτός δεν είναι αμελητέος, ακόμη και σε ένα περιβάλλον με 25 συνολικά εκατ. ανέργους σε ολόκληρη την ΕΕ. Η ΔΟΕ δημοσίευσε πρόσφατα τις δικές της εκτιμήσεις για τη δημιουργία θέσεων εργασίας από το σχέδιο. Το κύριο εύρημα της έκθεσης της ΔΟΕ είναι πως, εάν δοθεί η δέουσα προσοχή στον σχεδιασμό και στην κατανομή του προγράμματος, πάνω από 2,1 εκατ. καθαρές νέες θέσεις εργασίας θα μπορούσαν να δημιουργηθούν έως τα μέσα του 2018. Για παράδειγμα, εάν η χρηματοδότηση μέσω του ΕΤΣΕ κατανεμηθεί σε συνάρτηση με το ποσοστό ανεργίας, αυτό θα οδηγήσει στην υψηλότερη και πιο δίκαια κατανεμημένη αύξηση της απασχόλησης⁽⁷⁾. Η ΕΟΚΕ ζητά να ληφθούν υπόψη κατά την απόφαση επί δυνητικών έργων οι προτεραιότητες των μακροπεριφερειακών στρατηγικών. Είναι σαφές, συνεπώς, πως τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν κατά την επιλογή έργων που θα υποστηριχθούν από το σχέδιο πρέπει να δημοσιοποιηθούν το συντομότερο δυνατό.

3.13. Εάν το επενδυτικό σχέδιο καταφέρει να προσελκύσει από τα κράτη μέλη επιπλέον κεφάλαια για το ΕΤΣΕ, η Επιτροπή θα τηρήσει ευνοϊκή στάση όσον αφορά τις εν λόγω εισφορές, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των κριτηρίων του χρέους και του ελλείμματος στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με μια πρώτη ματιά, πρόκειται για αλλαγή πλεύσης από την Επιτροπή, ωστόσο δεν προχωρά αρκετά. Η ΕΟΚΕ δηλώνει έτοιμη να συμμετάσχει ενεργά στις περαιτέρω συζητήσεις με θέμα την καλύτερη προώθηση επενδύσεων σε όλη την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης ευελιξίας στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει περαιτέρω τις ευκαιρίες διαμόρφωσης ευνοϊκού φορολογικού περιβάλλοντος για τις επενδύσεις στην Ευρώπη.

⁽⁷⁾ Βλέπε: ILO, *An Employment-Oriented Investment Strategy for Europe* («Μια επενδυτική στρατηγική για την Ευρώπη με γνώμονα την απασχόληση»), Ιανουάριος 2015.

4. Όρα για νέο χρυσό κανόνα για την Ευρώπη;

4.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση οι εισφορές των κρατών μελών στο ΕΤΣΕ να μην συμπεριλαμβάνονται στους υπολογισμούς του δημοσιονομικού ελλείμματος. Ωστόσο, εγείρεται το ερώτημα για ποιον λόγο οι συνεχιζόμενες δημόσιες δαπάνες υποδομών στρατηγικής σημασίας να μην τυγχάνουν της ίδιας αντιμετώπισης. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ της ευνοϊκής δημοσιονομικής μεταχείρισης των εισφορών των κρατών μελών σε παραγωγικές επενδύσεις στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ και ενός «χρυσού κανόνα» σε πλήρη ανάπτυξη;

4.2. Οι υπέρμαχοι της θέσπισης ενός ευρωπαϊκού χρυσού κανόνα επισημαίνουν μια μεγάλη αντίφαση στο σημείο αυτό. Σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο ευρωπαϊκής δημοσιονομικής πολιτικής, τα αντικίνητρα αποτελούν την αιτία της ανεπάρκειας των δημόσιων επενδύσεων. Σε γενικές γραμμές, οι δημόσιες επενδύσεις αυξάνουν το δημόσιο μετοχικό κεφάλαιο και δημιουργούν ανάπτυξη για τη σημερινή και τις μελλοντικές γενιές. Συνεπώς, οι μελλοντικές γενιές θα πρέπει να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση των εν λόγω επενδύσεων, διότι η αδυναμία χρηματοδότησης του χρέους για τις παροχές των επόμενων γενιών θα επιβάλει δυσανάλογες φορολογικές επιβαρύνσεις στη σημερινή γενιά και θα οδηγήσει σε ανεπάρκεια επενδύσεων⁽⁸⁾. Αυτό συμβαίνει επί του παρόντος στην Ευρώπη.

4.3. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η αυξημένη ευελιξία που επιδεικνύεται για επενδύσεις στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ είναι πράγματι ένας «άτυπος» χρυσός κανόνας. Το ζήτημα των ορθώς διατυπωμένων δημοσιονομικών κανόνων για την Ευρώπη πρέπει να συζητηθεί με πλήρη αναγνώριση των πολυάριθμων δυσκολιών ορισμού. Η συζήτηση θα πρέπει να συμπεριλάβει και τον καθορισμό των κατάλληλων προϋποθέσεων. Η ΕΟΚΕ φρονεί πως έφτασε η στιγμή να αναγνωριστεί ότι η Ευρώπη χρειάζεται ουσιαστικό πρόγραμμα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την ανάκτηση ανάπτυξης, απασχόλησης και ευημερίας. Οι στρατηγικές δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που προβλέπονται στο σχέδιο, και οι οποίες θέτουν τα θεμέλια για τη σημερινή και τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη, πρέπει να ενθαρρυνθούν μέσω ενός ευνοϊκότερου ευρωπαϊκού φορολογικού πλαισίου.

Βρυξέλλες, 19 Μαρτίου 2015.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Για μια επεξεργασμένη εξέταση της βιβλιογραφίας και των χαρακτηριστικών του χρυσού κανόνα, βλέπε: Achim Truger, *Implementing the Golden Rule for Public Investment in Europe* («Εφαρμόζοντας τον χρυσό κανόνα για δημόσιες επενδύσεις στην Ευρώπη»), <http://blog.arbeit-wirtschaft.at/wp-content/uploads/2015/03/Endfassung.pdf>, στο: Materialien zu Wirtschaft und Gesellschaft Nr. 138, έγγραφο εργασίας-AK-Wien.